Звідки беруться цахеси? (за оповіданням А. Гофмана «Малюк Цахес»)

Найяскравішим представником німецького романтизму є славнозвісний Ернест Теодор Амадей Гофман. Перу цього письменника належить ціла низка оповідань, які ввійшли до золотого фонду світової літератури. Одним із найцікавіших оповідань Гофмана є «Малюк Цахес» — надзвичайно яскравий сатиричний твір.

У цьому творі Гофман розвиває популярний фольклорний мотив про чудодійне волосся. Добра фея з жалості дарує маленькій потворній істоті Цахесу три чарівні волосинки. Завдяки їм усе значне й талановите, що відбувається або промовляється за присутності Цахеса, приписується саме йому. А ось гидкі вчинки самого малюка приписують оточуючим його людям. Цахес робить блискавичну і блискучу кар'єру. Малюка вважають за найгеніальнішого поета. Цахес стає таємним радником, а згодом і міністром. Страшно подумати, яких ще висот зміг би досягти потворний малюк, але вчасне втручання доброго чарівника кладе край його химерній кар'єрі. Втративши три чарівні волосинки, Цахес стає тим, чим він є насправді, — разюче потворною подобою людини. Тепер ті, хто з насолодою підкорявся малюкові, глузують з нього. Рятуючись від колишніх прихильників, Цахес кидається у нічний горщик, де гине.

З великою силою Гофман втілює у своєму оповіданні образ Цахеса. Малюк є тією людиною, яка привласнює результати чужої праці, чужі заслуги та чесноти. За Гофманом, три золоті волосинки, подаровані феєю, є символом золота, тобто грошей, їхньої безмежної влади над суспільством. Звідки ж беруться люди того ґатунку, яких можна назвати цахесами? Гофман дає кілька версій їх походження. Це є засліплене суспільство, яке в повному самозабутті творить собі кумира, прояви потойбічних чарівних сил, влада гаманця, просто людське божевілля. До того ж, Гофман простежує весь шлях поклоніння фальшивому кумирові: від захоплення й обожнювання до смертельного жаху перед черговим тираном. Не треба думати, що автор висміює тільки нікчемну і потворну істоту Цахеса. Мішенню для стріл сатири насамперед є суспільство, вражене сліпотою. Своїм твором Гофман блискуче доводить, що цахеси живуть і працюють лише завдяки нікчемності суспільства, що їх вивело на вершину життя. Тому не дивно, що в країні, де панує малюк Цахес, бракує моралі, любові, щирості. На жаль, автор, поставивши точний діагноз хворому суспільству, не дає рецептів лікування хвороби.

Гофман виводить на суспільну сцену також антипода малюка Цахеса — студента Бальтазара. Це типовий романтичний герой. Він є натурою насамперед творчою, яка протистоїть загниваючому суспільству. Але автор іронізує і над цим персонажем: Бальтазар швидко перестав цікавитися суспільними проблемами, вдовольнившись легким щастям обивателя. Він одружується із своєю коханою, молоде подружжя оселяється в затишному сільському будиночку, і душі Бальтазара та красуні Кандіди засинають навіки.

У сьогоденному суспільстві казка «Малюк Цахес» звучить дуже гостро. У реальному житті не існує чаклунів, але цахеси займають найвищі пости, і годі їх звідти викурити. І саме цахеси одружуються з прекрасними кандідами, і саме вони купують собі за народні кошти затишні хатинки десь на межі географії. А ось на бальтазарів чекають зовсім інші речі — ганьба, вигнання, ув'язнення, смерть. Сьогоднішні молоді українці зобов'язані замислитися над «Малюком Цахесом», бо саме від них певною мірою залежить подальша доля нашої держави. Тільки одне відомо абсолютно точно: краще висміювати ниць

цахесів, ніж плазувати перед ними, краще нищити цахесів, ніж підкорятися їх огидній владі.